

การค้นหาคำความจริงเกี่ยวกับคดีในชั้นเจ้าพนักงาน

ณัฐพล จันทร์สุข*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรรณภักดิ์**

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอเกี่ยวกับการค้นหาคำความจริงในคดีอาญาในชั้นเจ้าพนักงาน รวมถึงปัญหาที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมอาญา วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เกี่ยวข้องรายละเอียดของระบบการดำเนินคดีอาญาชั้นพนักงานสอบสวน ตลอดจนแนวคิด ทฤษฎีและหลักเกณฑ์ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ถูกดำเนินคดีชั้นเจ้าพนักงาน ปัญหาความบกพร่องและอุปสรรคของการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน บทบาทและอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน เปรียบเทียบกับต่างประเทศว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรเกี่ยวกับการสอบสวนในระบบการดำเนินคดีอาญาชั้นเจ้าพนักงานของประเทศไทยเพื่อให้มีมาตรฐานความเป็นสากล

การค้นหาคำความจริงเกี่ยวกับคดีในชั้นเจ้าพนักงานนั้นต้องกระทำทั้ง 2 ด้านด้วยกัน คือ ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำ และข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับผู้กระทำเพื่อให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รวมถึงหลักการตรวจสอบด้วย

1. บทนำ

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นกระบวนการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจะอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนภายในรัฐ ภายใต้กฎเกณฑ์หรือกฎหมายของรัฐนั้นๆ ได้กำหนดไว้ การอำนวยความยุติธรรมเป็นภารกิจสำคัญของรัฐ คือ รัฐมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยรวมถึงการดำเนินการให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาให้ได้ความจริงที่ปรากฏแก่สังคมรวมถึงการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย และมุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน การอำนวยความยุติธรรมดังกล่าว รัฐมีหน้าที่อำนวยความยุติธรรมให้แก่ทุกฝ่ายที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา โดยรัฐนั้นต้องยึดหลักนิติธรรม (The Rule of Law) ในการดำเนินคดีอาญา รัฐต้องมีหน้าที่ระมัดระวังมิให้ความยุติธรรมที่ผิดพลาดเกิดขึ้น และระวังไม่ให้การดำเนินคดีอาญาก่อความ

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

เดือรื้อนแก่ผู้ถูกกล่าวหาเกินกว่าความจำเป็น ความระมัดระวังนี้เป็นแนวคิดเบื้องหลังของการบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา¹ การอำนวยความสะดวกในแต่ละยุคแต่ละสมัยมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา บางยุคสมัยมุ่งเน้นหลักการป้องกันและปราบปรามมากกว่าที่จะมุ่งเน้นคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน กลับกันบางยุคสมัยนั้นมุ่งเน้นในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนมากกว่าที่จะมุ่งเน้นหลักการป้องกันและปราบปราม ซึ่งจะทำการป้องกันและปราบปรามนั้นลดประสิทธิภาพลง กระบวนการยุติธรรมที่ดีต้องทำให้เกิดความสมดุลระหว่างหลักการป้องกันและปราบปรามและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน เป็นการยากที่จะประสานวัตถุประสงค์ทั้งสองประการนี้เข้าด้วยกันอย่างสมดุล ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือกันขององค์กรและบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม จึงจะเกิดเป็นความสำเร็จขึ้นและเกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชนนำไปสู่ความศรัทธาที่ประชาชนมีต่อระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของรัฐ²

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยในชั้นเจ้าพนักงาน เป็นการสืบสวนและการสอบสวน โดยพนักงานสอบสวนเป็นผู้ดำเนินการสอบสวน เพื่อที่จะค้นหาเพื่อพิสูจน์ความจริงในคดีอาญา และถือว่าเป็นขั้นตอนที่มีผลกระทบต่อกระบวนการอำนวยความสะดวกทั้งระบบเป็นอย่างมาก เพราะว่า พนักงานสอบสวนเป็นต้นธารแห่งหรือการเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีหน้าที่ทำการรวบรวมพยานหลักฐานและใช้มาตรการบังคับ อันได้แก่ การจับ การค้น การควบคุมระหว่างคดี การขัง การนำตัว และการปล่อยชั่วคราว³ เป็นต้น หากต้นธารแห่งกระบวนการยุติธรรมไม่ยุติธรรมแล้ว ย่อมส่งผลไปยังขั้นตอนการดำเนินคดีในขั้นตอนต่อไป เช่น ในขั้นตอนการฟ้องและดำเนินคดีอาญาของอัยการ และการพิจารณาพิพากษาตัดสินคดีของศาล ซึ่งจะหลีกเลี่ยงไม่ได้เลย เพราะพยานหลักฐานที่ปรากฏในท้องสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนได้รวบรวมมาเป็นหลักนั้น ซึ่งการฟ้องคดีอาญาโดยพนักงานอัยการกรณีนี้ศาลไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้องแต่ถ้าศาลเห็นสมควรจะให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้⁴ การสอบสวนคดีอาญาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจึงเป็นเรื่องสำคัญในการอำนวยความสะดวกทางอาญา เพราะเป็นหลักประกันให้ศาลประทับฟ้องโดยไม่ต้องไต่สวนมูลฟ้องเหมือนเช่นกับกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ต้องมีการไต่สวนมูลฟ้องเสมอ⁵ โดยหลักแล้วส่วนมากการสืบสวนและการสอบสวนคดีอาญาเป็นขั้นตอนที่อยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ⁶ การดำเนินคดีของพนักงาน

¹ คณิต ฅ นคร , 2551: 171

² สัจจรักษ์ ปัญวัฒนลิขิต , 2552 : 1

³ คณิต ฅ นคร , 2553 : 52

⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 162(2)

⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 162(1)

⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 17, มาตรา 18

สอบสวนนับว่ามีขอบเขตอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวาง เพราะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 121 บัญญัติให้อำนาจไว้⁷

การดำเนินคดีอาญาของไทยโดยหลักแล้วจะแยกอำนาจการสอบสวนออกจากอำนาจการฟ้องร้อง กล่าวคือ พนักงานสอบสวนมีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติให้อำนาจไว้ พนักงานสอบสวนจะทำการค้นหาความจริงรวบรวมพยานหลักฐานโดยลำพัง ไม่มีหน่วยงานของอัยการเข้ามาทำการร่วมสอบสวนตรวจสอบค้นหาความจริงด้วย ส่วนอำนาจการฟ้องร้องเป็นของพนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่ในการฟ้องร้อง ครอบอำนาจจากพนักงานสอบสวน ตรวจสอบสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ซึ่งการสอบสวนฟ้องร้องของประเทศไทยนั้นไม่เป็นอำนาจเดียวกันทำให้การตรวจสอบการถ่วงดุลอำนาจระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการนั้นไม่สมดุล ทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกิดข้อผิดพลาดง่ายขึ้น ตามมาตรา 98,131,138 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงในเนื้อหาเพื่อทราบความผิดหรือความบริสุทธิ์อย่างสมบูรณ์ ใน 2 ประการ ข้อเท็จจริงในการกระทำความผิด และ ข้อเท็จจริงของตัวผู้กระทำความผิด เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการค้นหาความจริงในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์วิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งในทางปฏิบัติในการสอบสวนมักจะมีแต่เฉพาะข้อเท็จจริงในการกระทำความผิดเท่านั้น⁸ ในทางปฏิบัตินี้บทบาทของพนักงานอัยการที่มีต่อการสืบสวนสอบสวนนั้นถือว่าไม่น้อยมากหรือแทบจะไม่มีเลยก็ได้ โดยกล่าวได้ว่าพนักงานอัยการของไทยไม่มีอำนาจหน้าที่ในการเริ่มคดีอาญาก่อนการสอบสวนเสร็จสิ้นของพนักงานสอบสวน อัยการจึงไม่มีบทบาทในการตรวจสอบข้อเท็จจริงในการเริ่มการสอบสวนเลย พนักงานอัยการจึงทำงานตามสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนเท่านั้น แม้จะมีมาตรการบางอย่างที่กฎหมายให้อำนาจพนักงานอัยการทำได้ เช่น มีอำนาจสั่งสอบสวนเพิ่มเติม หรือสั่งให้ส่งพยานมาเพื่อซักถามได้ จะเห็นว่าการสอบสวนกับการฟ้องร้องนั้นแยกส่วนกันอำนาจการสอบสวนฟ้องร้องไม่เป็นอำนาจเดียวกัน แต่ถึงอย่างไรก็ตามปัจจุบันพนักงานอัยการมีบทบาทในการตรวจสอบความจริงในชั้นสอบสวนมากขึ้น กล่าวคือ บทบาทในการชันสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานสอบสวนและแพทย์ซึ่งความตายนั้นเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐหรือตายระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งปฏิบัติตามหน้าที่ บทบาทในการเข้าร่วมสอบถามปากคำคดีเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้เสียหายหรือพยาน ในการชี้ตัวผู้ต้องหาของเด็ก ในการสอบปากคำเด็ก รวมถึงการสอบสวนคดีพิเศษ

⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 121 บัญญัติว่า “พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวง แต่ถ้าเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว ห้ามมิให้ทำการสอบสวน เว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ”

⁸ ธานี วรภัทร์, 2558 : 47-48

ตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ กรณีนี้ก็ยังคงถือว่าเป็นหลักประกันที่ไม่เพียงพอในการที่พนักงานอัยการจะสามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างสมบูรณ์⁹

2. กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยกับการค้นหาความจริงเกี่ยวกับคดีในชั้นเจ้า พนักงาน

ระบบการดำเนินคดีอาญามีวิวัฒนาการจากระบบการดำเนินคดีอาญาที่เป็นการดำเนินคดีอาญาโดยไม่คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนไปสู่ระบบการดำเนินคดีอาญาที่การดำเนินคดีเป็นการดำเนินคดีโดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ตามแนวความคิดของพวกเสรีนิยมและการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับระบบการดำเนินคดีอาญา ทำให้เกิดหลักเกณฑ์วิธีพิจารณาความอาญาในการดำเนินคดีอาญาสมัยใหม่เกิดขึ้นหลายประการ¹⁰ ระบบการดำเนินคดีอาญานั้นแบ่งแยกออกเป็น 3 ระบบ คือ ระบบไต่สวน ระบบกล่าวหาและระบบผสม

ในประเทศไทยนั้นจะถือว่าเป็นระบบการดำเนินคดีอาญาแบบระบบกล่าวหา แต่ในทางปฏิบัติที่เป็นอยู่ปัจจุบันนั้นประเทศไทยใช้ระบบการดำเนินคดีทั้งระบบกล่าวหาและระบบไต่สวนในเรื่องของศาลปกครองคู่ความในคดีไม่ต้องหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์เลย ซึ่งถือว่าเป็นการดำเนินคดีแบบไต่สวนยังคงมีให้เห็น แต่เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าประเทศไทยยังเป็นการดำเนินคดีอาญาแบบผสม กล่าวคือ นำทั้งระบบกล่าวหาและระบบไต่สวนมาใช้ ตามกฎหมาย ตำรวจเป็นองค์กรเบื้องต้นในการดำเนินคดีอาญา คำว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (16) ให้นิยามว่า “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้รวมทั้งพศติ เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าพนักงานอื่นๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม¹¹ การเริ่มต้นคดีอาญาของกระบวนการยุติธรรมนั้นเริ่มด้วยฝ่ายตำรวจ คือ พนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นต้นทางแห่งกระบวนการยุติธรรม การรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 131,138 กำหนดไว้ นั่นถือว่าเป็นการสอดคล้องกับหลักในการดำเนินคดีอาญานั้น เป็นหลักการตรวจสอบ (examination principle) เป็นการตรวจสอบเพื่อค้นหาความจริงเกี่ยวกับการกระทำของผู้ต้องหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความประพฤติของผู้ต้องหาในการตรวจสอบความจริงในคดีอาญา กฎหมายได้แบ่งการตรวจสอบความจริงออกเป็นสองขั้นตอน คือ การตรวจสอบความจริงชั้นเจ้าพนักงาน กับการตรวจสอบความจริงชั้นศาล ซึ่งการตรวจสอบความจริงชั้นเจ้าพนักงาน คือ การตรวจสอบความจริงในเรื่องที่เกิดขึ้นหรืออ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้น โดยพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ซึ่งการตรวจสอบความจริงในชั้นนี้เป็นเนื้อหาสาระที่สำคัญของการสอบสวน

⁹ คณิต ฅ นคร , 2555: 99-100

¹⁰ คณิต ฅ นคร , 2555 : 60

¹¹ ธานี วรภัทร์ , 2558 : 47-48

พยานหลักฐานที่ต้องรวบรวมนั้นเป็นได้ทั้งพยานหลักฐานที่เป็นผลร้ายแก่ผู้ต้องหาและ เป็นพยานหลักฐานที่เป็นผลดีแก่ผู้ต้องหาหรือเป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องหา รวมทั้งพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการบรรเทาโทษผู้ต้องหา¹² เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 138 ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนจะไม่ทำการสอบสวนหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดเลย มักจะมีเฉพาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดเท่านั้น ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาว่าทำไมพนักงานสอบสวนไม่แสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาเพื่อเป็นการบรรเทาโทษให้กับผู้ต้องหาเพื่อที่จะเป็นองค์ประกอบในการพิจารณาของพนักงานอัยการที่จะต้องใช้อำนาจพิจารณาสั่งฟ้องคดีหรือสั่งไม่ฟ้องคดีรวมทั้งการบรรยายฟ้องของพนักงานอัยการต่อไป พนักงานสอบสวนต้องดำเนินการด้วยเพราะว่า ข้อเท็จจริงส่วนนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการใช้ดุลพินิจสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ หรือก็จะเป็นประโยชน์ในการที่พนักงานอัยการจะได้แถลงต่อศาลเพื่อประกอบการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษของศาล ซึ่งในการนี้พนักงานอัยการยังอาจแถลงเพื่อประโยชน์แก่จำเลยก็ได้เพราะตามกฎหมายพนักงานอัยการมีอำนาจดำเนินคดีค้นหาความจริงเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกกล่าวหาและเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาไปในตัวด้วยในการตรวจสอบว่าผู้ถูกกล่าวหา นั้นถือเป็นผู้บริสุทธิ์ตามกฎหมายจนกว่าจะได้มีคำพิพากษาว่าเขาเป็นผู้กระทำความผิดจริงตามที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ได้ดำเนินคดีมาแต่ต้น

การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ถูกดำเนินคดีอาญาชั้นเจ้าพนักงานก็เช่นเดียวกัน การที่พนักงานสอบสวนไม่ดำเนินการค้นหาความจริงในเนื้อหา คือ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำ ในสำนวนที่จะทำการส่งฟ้องสำหรับผู้ต้องหา ความจริงในที่นี้ คือ ตัวผู้กระทำผิดเอง เป็นการละเมิดสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งขัดกับปณิธานสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ที่กล่าวไว้ว่า บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญามีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมาย ซึ่งตนได้รับหลักประกันบรรดาที่จำเป็นสำหรับการต่อสู้คดี¹³

การสอบสวนฟ้องร้องนั้นตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้กำหนดไว้กรณีการสอบสวนและการฟ้องร้องแยกจากกันโดยเด็ดขาด กล่าวคือ อำนาจในการสอบสวนนั้นเป็นของพนักงานสอบสวน ส่วนอำนาจการฟ้องร้องนั้นเป็นของพนักงานอัยการ ซึ่งก็มีบางกรณีเท่านั้นที่อัยการจะทำการสอบสวนร่วมกันกับพนักงานสอบสวน เช่น การชันสูตรพลิกศพ การสอบสวนเด็กและเยาวชน การแยกระหว่างการสอบสวนการฟ้องคดี มีผลทำให้อัยการซึ่งมีความรับผิดชอบในการฟ้องร้องคดี ไม่สามารถเข้าไปเกี่ยวข้องกับการสอบสวนคดีตั้งแต่ต้น เพราะเมื่ออัยการไม่ต้องมีบทบาทในการสอบสวน ข้อเท็จจริงที่จะฟังได้ก็

¹² คณิต ณ นคร , 2555 : 450

¹³ คณิต ณ นคร , 2551 : 121-122

มักจะต้องถือตามที่พนักงานสอบสวนยื่นขึ้นมาเป็นหลัก ทำให้การดำเนินคดีอาญาเป็นไปอย่างขาดประสิทธิภาพ และมีผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพของบุคคลทุกฝ่ายในคดีอาญา¹⁴

ในปัจจุบัน ระเบียบและระบบบริหารในการทำงานขององค์กรของตำรวจหรือพนักงานสอบสวนเองนั้นไม่เอื้อที่จะให้พนักงานสอบสวนทำงาน โดยอิสระ นอกจากมีการควบคุมกันเป็นลำดับชั้นแล้ว ในคดีใหญ่ ๆ ที่เกิดขึ้นและได้รับความสนใจจากประชาชนและสื่อมวลชนมากเท่าใด ผู้บังคับบัญชาระดับสูงก็จะเข้ามาแทรกแซงมากขึ้นอีก แต่ความจริงจะพบว่าผู้บังคับบัญชาระดับสูงที่เข้ามาก้าวเข้าแทรกแซงนั้น ทำให้ความเป็นอิสระของพนักงานสอบสวนก็หมดไป ทำให้การสอบสวนในเรื่องนั้นขาดความเป็นภาวะวิสัย ทั้งนี้เพราะข้าราชการตำรวจเป็นข้าราชการที่อยู่ใต้การบังคับบัญชาของฝ่ายบริหารโดยตรง และไม่มีกฎหมายที่จะประกันความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่¹⁵ พนักงานสอบสวนจึงมักประสบปัญหาที่ไม่อาจดำเนินคดีได้ตามกฎหมายเพราะได้รับการร้องขอจากผู้ใหญ่หรือผู้มีอำนาจทางการเมืองที่เหนือกว่า และหากไม่ปฏิบัติตามก็อาจจะมีผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความดีความชอบ การปฏิบัติหน้าที่จึงขาดหลักวิชา และไม่มีประสิทธิภาพ¹⁶ ปัญหาที่พบอีกข้อหนึ่งที่เกิดจากข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาในการสอบสวน คือเรื่องการ“จับแพะ” การตั้งข้อหา แล้วจับคนเป็นผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัย โดยผู้นั้นบริสุทธิ์ไม่รู้เห็นกับการกระทำความผิด เนื่องจากความกดดันจากแรงภายนอก แรงกดดันที่สำคัญนั้นส่วนหนึ่งมาจากสังคมหรือประชาชน ซึ่งเรียกร้องให้ตำรวจจับหาตัวผู้กระทำความผิดให้ได้ เสียงของสังคมหรือประชาชนนั้น ปัจจุบันสะท้อนออกมารุนแรงโดยสื่อมวลชน หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์แรงกดดันดังกล่าวก็กดดันผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เร่งรัดสืบสวนสอบสวนดำเนินคดีเมื่อถูกกดดันเร่งรัดหลายด้าน จึงเกิดการจับแพะ เพื่อให้สามารถแสดงผลงานการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างรวดเร็ว สิ่งที่สามารถต้านทานแรงกดดันทั้งหลาย คือการที่พนักงานสอบสวนจะต้องมีความเป็น Professionalism คือเป็นผู้มีฝีมือ ความรู้ ความสามารถยอดเยี่ยมในอาชีพของตนยังหมายความถึงจริยธรรม ซึ่งหมายถึงคุณธรรม ความดี และความซื่อตรงต่ออาชีพด้วย ตำรวจที่มี Professionalism นั้น ไม่แต่จะต้องมีฝีมือ ความรู้ความสามารถยอดเยี่ยมเท่านั้น แต่ยังจะต้องใช้ฝีมือความรู้ ความสามารถของตนโดยไม่ทิ้งจริยธรรม หรือเบี่ยงเบนออกจากจริยธรรม ไม่ว่าด้วยประการใดๆ¹⁷

¹⁴ สัตยลักษณ์ ปัญวัฒน์ลิขิต , (2552) , ประสิทธิภาพในการดำเนินคดีอาญา : ศึกษาระบบการดำเนินคดีชั้นเจ้าพนักงาน และชั้นศาล , หน้า 200

¹⁵ คณิต ฒ นคร , 2550 : 665-667

¹⁶ วศิษฐ เดชกุญชร , เครื่องมือรักษาความมั่นคง (ของรัฐบาล) , ปฏิรูปตำรวจ , หน้า 29

¹⁷ วศิษฐ เดชกุญชร , ภูมิคุ้มกันแก้จับแพะ , ปฏิรูปตำรวจ , หน้า 42

ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกาศใช้เมื่อวันที่ 6 เมษายน พุทธศักราช 2560¹⁸ ได้กำหนดให้มีการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา 258 ข้อ ง(2) กล่าวคือ ให้มีการปรับปรุงการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ และสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา รวมทั้งกำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จาก นิติวิทยาศาสตร์ และจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยงานที่มีอิสระจากกัน เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือก ซึ่งจากที่รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติไว้ว่าให้การสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการนั้น จากที่ได้ศึกษามาแล้วกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้นไม่สมควรที่จะเป็นการถ่วงดุลหรือตรวจสอบระหว่างองค์กรสององค์กร กล่าวคือตำรวจกับอัยการ เห็นควรที่จะเป็นการตรวจสอบและค้นหาความจริงร่วมกันในคดีอาญาในชั้นสอบสวนมากกว่าที่จะให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งกันและกัน เพราะการตรวจสอบค้นหาความจริงร่วมกันระหว่างพนักงานอัยการกับพนักงานสอบสวนนั้น จะสามารถทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาในชั้นเจ้าพนักงานนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น เกิดความยุติธรรมอย่างแท้จริง ยกตัวอย่างเช่น คดียาเสพติด ในกระบวนการยุติธรรมของไทยนั้น จะมองว่าคดียาเสพติดเป็นเรื่องของการต่อสู้ของจำเลย ซึ่งในระบบกระบวนการยุติธรรมของไทยเรานั้นเป็นระบบกล่าวหาจึงมองได้ว่าคดียาเสพติดนั้นเป็นเรื่องของการค้นหาความจริงของเรื่องนั้น ไม่ใช่เป็นเรื่องของการต่อสู้ของจำเลยในคดียาเสพติด ค้นหาความจริงเพื่อจะทำความจริงกระจ่างชัด เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในกระบวนการยุติธรรมอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้สอดคล้องกับหลักการที่ผู้เขียน ได้ศึกษามาแล้ว การสอบสวนคือการค้นหาความจริงของเรื่องนั้น การค้นหาความจริงในคดีอาญานั้นต้องเป็นการค้นของพนักงานอัยการกับพนักงานสอบสวน โดยการร่วมมือกันค้นหาความจริงให้ปรากฏ เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมเกิดความเป็นธรรมที่สุด

จะเห็นว่าการที่แยกอำนาจการสอบสวนกับอำนาจการฟ้องร้องออกจากกันนั้นมีผลกระทบต่อกระบวนการดำเนินคดีอาญาเป็นอย่างมาก ที่ทำให้เกิดความยุติธรรมขึ้นได้น้อยมาก หากพนักงานอัยการมีส่วนร่วมด้วยในการสอบสวนของพนักงานสอบสวนก็จะเกิดความยุติธรรมเป็นอย่างมาก เนื่องจากพนักงานอัยการมีอิสระในการดำเนินคดีอาญา โดยไม่ถูกแทรกแซงจากองค์กรใดๆเลย ไม่มีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องและที่สำคัญที่สุด คือ อัยการมีความเป็นกลางมากกว่าตำรวจ ทำให้อัยการเป็นองค์กรที่มีความสำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมของรัฐ

¹⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ,มาตรา 258 ข้อ ง(2)

3. ระบบการดำเนินคดีอาญาและการสอบสวนของเจ้าพนักงานในต่างประเทศ

ประเทศอังกฤษกระบวนการดำเนินคดีอาญาของอังกฤษ แบ่งออกเป็นสองขั้นตอนคือ การดำเนินคดีอาญา ชั้นเจ้าพนักงาน และ การดำเนินคดีอาญาชั้นศาลองค์กรของรัฐที่ทำหน้าที่ดำเนินคดีอาญาชั้นเจ้าพนักงาน ซึ่งจะประกอบด้วยองค์กรหลัก 2 องค์กร คือ องค์กรตำรวจ และองค์กรอัยการ¹⁹ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของอังกฤษ ได้ให้หลักประกันสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยเร็ว ที่สอดคล้องกับปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมือง และทางการเมือง และอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐานของสภายุโรป ค.ศ. 1950²⁰ โดยพัฒนาจากกฎหมาย Common Law ที่เป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญ²¹ การฟ้องคดีอาญาโดยส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบของตำรวจ โดยแต่ละสถานีตำรวจจะมีทนายความประจำ ทำหน้าที่ฟ้องร้องคดีในนามของตำรวจ หากท้องที่ใดไม่มีทนายความประจำสถานีตำรวจก็ว่าจ้างเอกชนมาฟ้องคดีแทนได้²²

ประเทศฝรั่งเศสจะมีกฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหา กระบวนการพิจารณาคดีต้องเป็นไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เมื่อผู้ต้องหาถูกฟ้องยังศาลแล้ว จะมีฐานะเป็นจำเลยทันที เพราะว่าการฟ้องคดีอาญาในฝรั่งเศสเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ พนักงานอัยการซึ่งเป็นพนักงานอัยการของรัฐเท่านั้นที่จะนำคดีอาญามาฟ้องได้ ส่วนผู้เสียหายจะสามารถมีส่วนร่วมฟ้องคดีอาญาในกรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดเท่านั้น²³ การดำเนินคดีชั้นเจ้าพนักงานของฝรั่งเศสเป็นระบบไต่สวนประกอบด้วยองค์กรต่าง ๆ ของรัฐทำหน้าที่ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินคดีอาญาของฝรั่งเศสจึงแบ่งออกเป็นสองขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ ขั้นตอนการดำเนินคดีชั้นเจ้าพนักงานหรือก่อนการฟ้องคดี และขั้นตอนการดำเนินคดีชั้นศาล ในส่วนของขั้นตอนการดำเนินคดีชั้นเจ้าพนักงานนั้น ประกอบด้วยองค์กรของรัฐสามองค์กร คือ องค์กรอัยการ ตำรวจฝ่ายคดีและผู้พิพากษาสอบสวนหรือผู้พิพากษาไต่สวน ลักษณะสำคัญของการดำเนินคดีอาญา ชั้นเจ้าพนักงานของฝรั่งเศส คือ ทั้งสามองค์กรของรัฐที่กล่าวแล้วต่างทำหน้าที่ร่วมกัน หรือประสานงานกันอย่างเป็นระบบระเบียบเพื่อตรวจสอบความจริงในคดีอาญา โดยมีพนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบการสอบสวนคดีอาญาและการฟ้องร้องคดีต่อศาล โดยเฉพาะการสอบสวนนั้นนับว่า พนักงานอัยการฝรั่งเศสมีบทบาทอย่างสูงในการดำเนินการเองหรือมอบหมายให้ตำรวจฝ่ายคดี

¹⁹ มานะ เผาะช่วย , (2556) , ระบบการดำเนินคดีอาญาในชั้นเจ้าพนักงาน : ศึกษาเปรียบเทียบระบบของประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส และประเทศไทย , หน้า 124

²⁰ Andrew Ash Worth , 1994 : pp50 , โปรดดูสัญญาฉบับนี้ ปี 1950 ฉบับแก้ไข , (2552) , “ประสิทธิภาพในการดำเนินคดีอาญา : ศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินคดีชั้นเจ้าพนักงานและศาล” , หน้า 86

²¹ Fairchild , 1993 : pp.47-48 , แหล่งเดิม , หน้า 86

²² David Johnson , Kittipong Kittayarak , วารสารนิติศาสตร์ ปีที่ 25 ฉบับที่ 4 (2538) , หน้า 635

²³ กุลพล พลวัน , 2546 : 34-50

หรือร้องขอให้ผู้พิพากษาได้ส่วนทำการสอบสวน โดยอยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานอัยการการบริหาร การอำนวยความสะดวกชั้นเจ้าพนักงานซึ่งมีอัยการเป็นองค์กรหลักรับผิดชอบเช่นนี้ทำให้การสอบสวน ฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกัน และการดำเนินคดีมีความเป็นเอกภาพ²⁴ ดังนั้น ความรับผิดชอบในการ สอบสวนความผิดทางอาญาจึงเป็นหน้าที่ของสององค์กรคือ ตำรวจฝ่ายคดี และผู้พิพากษาสอบสวน แต่อยู่ ภายใต้การอำนวยความสะดวก (direction) ของพนักงานอัยการ²⁵ พนักงานอัยการฝรั่งเศสมีอำนาจใช้ดุลพินิจทั้งการ สั่งฟ้องคดีเพื่อขอให้ศาลลงโทษผู้กระทำผิดตามวิถีทางปกติของการดำเนินคดีอาญาได้ แต่อย่างไรก็ตาม อัยการก็ไม่จำเป็นต้องสั่งฟ้องคดีเพื่อให้ศาลลงโทษผู้กระทำผิดทุกคดีไป อัยการจึงสามารถใช้ดุลพินิจ ของตนในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรักษาความสงบ เรียบร้อยของสังคมได้ หากเห็นว่าการใช้มาตรการทางเลือกที่เหมาะสมสามารถทำให้สังคมกลับคืนสู่ความ เป็นปกติได้โดยเร็วและมองว่าการกระทำดังกล่าวของอัยการจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่าการฟ้องคดีตาม กระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก²⁶

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี การดำเนินคดีอาญาในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเหมือนกับ ประเทศฝรั่งเศส คือ ใช้ระบบประมวลกฎหมาย โดยได้มีการแยกการดำเนินคดีในชั้นสอบสวนฟ้องร้อง ออก จากการดำเนินคดีในชั้นพิจารณาพิพากษา²⁷ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมันตำรวจมี อำนาจหน้าที่สอบสวนคดีได้ แต่ฐานะของตำรวจในทางคดีเป็นเพียง องค์กรที่ทำหน้าที่สอบสวนของอัยการ เท่านั้น หากเริ่มดำเนินการสอบสวนคดีใดขึ้นเองก่อน ตำรวจก็ต้องรายงานให้อัยการทราบในโอกาสแรก เสมอ ซึ่งตรงนี้ตำรวจไม่มีอำนาจหน้าที่ที่จะดำเนินการได้เองโดยลำพังจนเสร็จสิ้นการสอบสวน องค์กร ตำรวจที่มีหน้าที่ในการสอบสวน คือ สำนักงานอาชญาวิทยาแห่งสหพันธ์รัฐ (Bundeskriminalamt) หรือ เรียกชื่อย่อว่า BKA โดยจะแบ่งตำรวจออกเป็นสองประเภท คือ ข้าราชการตำรวจซึ่งเป็นผู้ช่วยของพนักงาน อัยการและข้าราชการตำรวจอื่นๆ²⁸ อัยการมีหน้าที่ในการสอบสวนฟ้องร้อง (Vorverfahren) แม้กฎหมาย กำหนดบัญญัติให้ตำรวจมีหน้าที่ต้องติดตามการกระทำผิดอาญาและต้องทำการทุกอย่างโดยไม่ ชักช้า แต่ตำรวจก็มีฐานะเป็นเพียงผู้ช่วยอัยการเท่านั้น ทั้งนี้ไม่ว่าการที่ตำรวจกระทำไปจะเป็นการที่ต้อง กระทำไปก่อนตามกฎหมายหรือทำตามคำสั่งของอัยการ ตำรวจก็ต้องรายงานต่ออัยการโดยเร็วที่สุด จึงอาจ กล่าวได้ว่าอัยการจะเป็นผู้มีอำนาจเริ่มคดี ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีการฟ้องคดีอาญาใช้หลักการฟ้อง คดีตามกฎหมายหรือหลักการฟ้องคดีเชิงบังคับ ทำให้อัยการผูกขาดอำนาจในการฟ้องคดีอาญาแต่เพียงผู้

²⁴ Christine Van Den Wyngaert, et al., supra note 6, p. 108.

²⁵ อุทัย อาทิวา, 2557 : 72-73

²⁶ อุทัย อาทิวา, เล่มเดิม, หน้า 194-195

²⁷ ณรงค์ ใจหาญและคณะ, 2540 : 85-86

²⁸ สัตยลักษณ์ ปัญวัฒน์ลิขิต, 2552 : 74-75

เดียว²⁹ ผู้เสียหายมีอำนาจฟ้องคดีอาญาได้อย่างจำกัด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 374³⁰ หากมีเหตุควรเชื่อว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดกฎหมาย อัยการต้องยื่นฟ้องต่อศาลเสมอและยุติคดีโดยการถอนฟ้องไม่ได้และตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน มาตรา 152 บัญญัติว่า การฟ้องคดีอาญาเป็นหน้าที่ของอัยการ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น อัยการจำต้องฟ้องคดีทุกคดีซึ่งศาลสามารถลงโทษได้ และเป็นคดีซึ่งอาจฟ้องได้หากมีพยานหลักฐานเพียงพอ³¹

4. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การค้นหาคำความจริงเกี่ยวกับคดีในชั้นเจ้าพนักงานเมื่อพิจารณาถึงระบบการดำเนินคดีอาญาในชั้นเจ้าพนักงานของไทยพบว่าโดยมากแล้วเกิดปัญหาขึ้นมาเรื่อยๆในทางปฏิบัติ ทั้งในแง่ประสิทธิภาพในการค้นหาคำความจริง ความล่าช้า และการละเมิดสิทธิของบุคคลเกินสมควร การให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน นั้นถือเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการยุติธรรม เมื่อได้ศึกษาค้นในเรื่องของการค้นหาคำความจริงเกี่ยวกับคดีในชั้นเจ้าพนักงานผู้เขียนจึงมีความเห็นให้ปรับปรุงระบบหรือกระบวนการดำเนินคดีอาญาในชั้นเจ้าพนักงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ดังนี้

1. ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 ได้บัญญัติให้พนักงานสอบสวนต้องรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเพื่อให้ได้ความจริงว่าผู้ต้องหากระทำความผิดหรือเป็นผู้บริสุทธิ์ตามหลักการรับฟังความทุกฝ่าย ควรที่จะแก้ไขให้กระบวนการสอบสวนและฟ้องร้องชั้นเจ้าพนักงานควรเป็นกระบวนการเดียวกัน การสอบสวนหรือการเริ่มต้นการดำเนินคดีอาญาตั้งแต่แรกนั้น อัยการต้องเป็นผู้รับผิดชอบเข้ามาดูแลคดีร่วมกับพนักงานสอบสวน รับผิดชอบตลอดทั้งกระบวนการสอบสวนและการฟ้องร้องคดีต่อศาล พนักงานอัยการจะทำการสอบสวนด้วยตนเอง หรือมอบหมายให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนโดยการสอบสวนนั้นต้องอยู่ภายใต้การกำกับ สั่งการ อำนาจการของพนักงานอัยการ ส่งผลให้เกิดระบบอัยการที่สมบูรณ์เป็นไปตามระบบสากลของต่างประเทศ

2. การใช้มาตรการบังคับทางอาญา การขอหมายอาญาต่าง ๆ นั้น ควรแก้ไขให้มีการกลั่นกรองการขอหมายอาญา ในการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลออกหมายอาญาในชั้นสอบสวน อันเป็นการใช้มาตรการบังคับทางอาญา พนักงานสอบสวนต้องเสนอความเห็น ข้อเท็จจริงและเหตุผลความจำเป็นในการขอออก

²⁹ Klaus Sessar, 1979 : p.255 , โปรดดูสัญญาฉบับนี้ ปี ๒๕๒๓ ฉบับที่ ๒๕ (๒๕๕๒) , ประสิทธิภาพในการดำเนินคดีอาญา : ศึกษากระบวนการดำเนินคดีชั้นเจ้าพนักงานและศาล , หน้า 76

³⁰ Jay A.Sigler , The Prosecutor : A comparative Functional Analysis , p.56 โปรดดูสัญญาฉบับนี้ ปี ๒๕๒๓ ฉบับที่ ๒๕ (๒๕๕๒) , หน้า 76

³¹ เกียรติจิตร วัจนะสวัสดิ์ , 2521 : 154-170

หมายไปให้พนักงานอัยการตรวจพิจารณาถ้อยคำก่อน ให้คำวินิจฉัยของพนักงานอัยการนั้นถือเป็นที่สุด เป็นการตรวจสอบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เป็นระบบมากขึ้นและเป็นสากล

3. ตามระเบียบคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ 419/2556 บที่ 1 (10)ในเรื่องของสำนวนการสอบสวน ควรแก้ไขและเพิ่มความต่อไปนี้เป็น “สำนวนการสอบสวน หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาและเพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิด และเพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าผู้ต้องหาควรที่จะมีความผิดหรือไม่อย่างไร เพื่อทำความจริงให้กระจ่างชัด” ซึ่งข้อความดังกล่าวจะครอบคลุมในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนทั้ง 2 ด้าน คือ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำ และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำ ซึ่งทำให้ระเบียบดังกล่าวนี้มีความสมบูรณ์และไม่ขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 131,138 พร้อมทั้งสอดคล้องกับหลักการตรวจสอบความจริง

การตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานอัยการกับพนักงานสอบสวนตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 258 ข้อ ง(2) นั้นควรที่จะเป็นการตรวจสอบร่วมกันระหว่างพนักงานอัยการกับพนักงานสอบสวนเพื่อค้นหาความจริงในเรื่องนั้นๆให้ปรากฏ

4. ด้านองค์กรของพนักงานสอบสวนหรือตำรวจ พนักงานสอบสวนควรที่จะมีทัศนคติในเรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาที่เป็นสากล ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจหลักและสำคัญในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สิ่งที่สำคัญคือผู้บริหารระดับสูงในสำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องมีความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลง ต้องไม่ยึดติดกับอำนาจการสอบสวนคดีอาญาที่ตำรวจเคยกระทำโดยลำพัง ต้องไม่คิดถึงผลประโยชน์ในการทำงาน ดังนั้น ควรแก้ไขในเรื่องการดำรงตำแหน่งของพนักงานสอบสวน ต้องแบ่งแยกออกจากตำแหน่งของข้าราชการตำรวจทั่วไปด้วย โดยให้พนักงานสอบสวนเป็นตำรวจอยู่ในตำแหน่งเฉพาะ กล่าวคือ เป็นตำรวจฝ่ายคดี เป็นเจ้าพนักงานกึ่งตุลาการ ดังเช่นพนักงานสอบสวนของประเทศฝรั่งเศสป้องกันการถูกแทรกแซงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กุลพล พลวัน , (2546) , “การพิจารณาคดีระบบกล่าวหาและระบบไต่สวนในกฎหมายไทยที่มีผลกระทบต่อ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน” , วารสารศาลรัฐธรรมนูญ
- เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์ , คุณพิณิจในการไม่ฟ้องคดีอาญาที่มีมูลในสหรัฐอเมริกา , (วารสารนิติศาสตร์ ปีที่10 ฉบับที่ 1,2521)
- คณิต ฒ นคร , (พิมพ์ครั้งที่ 8, กรุงเทพฯ : วิทยุชน, 2555) , กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา _____, (2550 , กรุงเทพฯ : วิทยุชน) , กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. _____, (2551 , กรุงเทพฯ : วิทยุชน) , ภูมิธรรมและบทบาทของพนักงานอัยการ _____, (2553 , กรุงเทพฯ:วิทยุชน) , กระบวนการยุติธรรมกับสิทธิพื้นฐานของประชาชน
- ณรงค์ ใจหาญและคณะ , “รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องสิทธิผู้ต้องหาจำเลยและผู้ต้องโทษในคดีอาญา” , (2540)
- ธานี วรภัทร์ , (2558 , พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : วิทยุชน) , หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตาม แนวคิดของศาสตราจารย์ ดร. คณิต ฒ นคร
- มานะ เผาะช่วย , (2556) , ระบบการดำเนินคดีอาญาในชั้นเจ้าพนักงาน : ศึกษาเปรียบเทียบระบบของ ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส และประเทศไทย
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ,(ประกาศใช้เมื่อ วันที่ 6 เมษายน 2560), (<http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>)
- วติษฐ เดชกุญชร , เครื่องมือรักษาความมั่นคง (ของรัฐบาล) , ปฏิรูปตำรวจ _____, ภูมิคุ้มกันแก้จับแพะ , ปฏิรูปตำรวจ
- ศักดิ์ กอแสงเรือง , ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา,(นิติบรรณการ 2551)
- สัญญาลักษณ์ ปัญวัฒน์ลิขิต , (2552) , ประสิทธิภาพในการดำเนินคดีอาญา : ศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินคดีชั้นเจ้าพนักงาน และชั้นศาล
- อุทัย อาทิวะช , รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส (กรุงเทพมหานคร:ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี. เจ.พรินต์,2557)
- Andrew Ash Worth , The Criminal Process : An Evaluative Study (Oxford : Clarendon Press, 1994)
- Christine Van Den Wyngaert, et al., supra note 6
- David Johnson , Kittipong Kittayarak , Prosecution Systems in Seven Countries : A Comparative Analysis
- Fairchild , Erika S , Comparative Criminal Justice System , (Belmont , California : Wadsworth Publishing , Inc.1993)

Jay A.Sigler , The Prosecutor : A comparative Functional Analysis

Klaus Sessar , Prosecutorial Discretion in Germany , in The Prosecutor , (California : Sage Publications,
1979)